

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 117. Quo jure illicitum & prohibitum sit matrimonium cum hæreticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

baptizata; adeoque incapax Sacramenti; cum matrimonio, utpote unicum indivisibile vinculum efficiens duo extrema, nequeat esse Sacramentum ex parte unius, & non ex parte alterius. Castrop. d. 4. p. 11. n. 1. Præterquam quod hæc disparitas sit impedimentum impediens, seu reddat Christiano graviter prohibitum, adeoque illicitum matrimonium, prout constat ex illo Apostoli 2. ad Cor. 6. *Nolite jugum ducere cum infidelibus*: Prout hunc textum explicat D. Hieron. L. 1. *adversus Jovinianum*. Item ex c. *non oportet*. & c. *cave*. 28. q. 1. junctâ Gl. v. *Christiana*. quæ etiam *ibidem* notat, quod Catechumenus non sit fidelis. Præter hoc, inquam, est impedimentum dirimens, seu dirimat matrimonium contrahendum, & contractum à Christiano cum infideli seu non baptizato, ut constat ex communi usu & consuetudine Ecclesiæ, habentis istiusmodi matrimonia contracta sine dispensatione pro nullis & irritis.

Quest. 115. Quo jure hoc impedimentum dirimat matrimonium.

1. **R**esp. primò: Non dirimit illud jure naturali. Castrop. l. c. Pont. l. 7. c. 47. n. 2. & 3. Gutt. c. 104. n. 1. Covar. in 4. decret. p. 2. c. 6. §. 11. n. 1. Pirh. b. e. n. 164. cum communi. Siquidem dicta disparitas non repugnat substantiæ seu essentiæ & fini matrimonii; cum stante illa obligari possint conjugales ad cohabitationem, debiti redditionem, & proli educationem. Et licet ordinariè dicta cohabitatio obnoxia gravibus discordiis & periculis, & timenda mala proli educatio; hæc tamen non probant esse talia conjugia irrita, sed tantum illicita plerumque, sive nisi hic & nunc quandoque gravis necessitas & causa excuset. Atque ita non tantum in lege veteri plures fideles contraxerunt matrimonia cum gentilibus & idololatris. Jacob cum filiabus Laban, quæ videntur fuisse idololatras. Joseph cum filia Putipharis. Salomon cum filia Pharaonis. Esther cum Astuero; sed & in lege nova seu Christiana, v. g. Monica cum viro infideli. Clotildis cum Clodeveo; absque eo, quod in Scriptura aut Ecclesia propterea istiusmodi matrimonia habita sint pro concubinato, aut etiam reprehendantur. Sed neque his obstat, quod conjux factus fidelis, privilegio fidei possit ab infideli recedere, ac matrimonium solvere contrahendo aliud; exinde enim non sequitur, prius matrimonium jam eo ipso reddi invalidum seu dirimi; potest siquidem etiam cum infideli remanere, ubi nullum periculum perversionis, aut contumelia creatori imminet, quod non posset, si matrimonium fidelis cum infideli dirimeretur jure naturæ.

2. Resp. secundò: Neque impedimentum hoc jure positivo dirimit matrimonium, Covar. l. c. dicens esse communem Canonistarum, & Theologorum. Castrop. Gutt. Pont. Pirh. l. c. cit. nullus siquidem textus est, ex quo id colligatur. Et licet Christus elevaverit matrimonium in Sacramentum. Quin & licet exinde aliasve ob rationes dicatur jure positivo divino promulgato ab Apostolo prohibitum tale matrimonium fidelis cum infideli; non tamen hinc sequitur aut probatur, Christum inhabitasse quoque fideles ad matrimonium, quod non est Sacramentum.

3. Resp. terciò: Est proinde hoc impedimentum dirimens introductum solo jure ecclesiastico, AA. citati cum communi & certa. Et licet foras sit (dico foras sit; quia aliqui hoc deducere volunt ex Concilio Nicæno, Can. 67, & 69, ubi æquè pu-

nitur nubens infideli, quàm habens duas uxores; neque admittitur ad poenitentiam, nisi infidelem relinquat) jus nullum scriptum Pontificium aut Concilii generalis hæc de re extat, est tamen iustificiter inductum consuetudine, & praxi universalis Ecclesiæ profecta traditione Apostolorum, prout colligitur ex c. 28. q. 1. quæ consuetudo vim legis irritantis habet, Sanch. L. 1. d. 71. n. 7. & 8. Castrop. cit. p. 11. n. 3. Pirh. l. c. Inde jam sequitur, posse Papam in hoc dispensare, ut fidelis contrahat matrimonium cum infideli, & quidem licitè, si causa sit gravis, & periculum perversionis tam in conjuge quàm liberis caveatur. Sanch. n. 10. Castrop. n. 4. Gutt. n. 2. Pirh. n. 164.

Quest. 116. An hoc impedimentum extendat se ad matrimonia Catholicorum cum Hæreticis, eaque dirimat.

Resp. negativè D. Thom. in 4. c. 39. q. unic. a. 1. ad 5. Sanch. L. 7. d. 72. Gutt. n. 6. Castrop. n. 6. Laym. L. 5. tr. 10. p. 4. c. 14. n. 2. Pirh. b. t. n. 165. cum communi Theologorum & Juristar, contra Gl. in c. *fin. de condit. appof. v. contra substantiam*. Hofst. in c. 1. de conjug. servor. Cæterum n. 157. Simanch. de Cathol. instr. c. 40. & 46. & paucos alios, Arg. c. *decevit. de hæret. in 6.* ubi decretum, uxores, quæ scienter nupterunt hæreticis privandas dote in poenam delicti, & tamen non præcipitur illas separandas à viris; adeoque supponitur matrimonium esse validum. Neque his obstant, quæ in contrarium adduci solent ex Conciliis Carthag. 3. c. 12. Chalced. c. 14. Illiberit. c. 11. 16. 17. Agathensi Can. 67. quæ eodem modo videntur loqui de matrimonio cum Hæreticis, ac de matrimonio cum infidelibus. Nam est, omnia hæc sint authentica, dici potest cum Castrop. l. c. n. 7. antiquis temporibus fuisse matrimonia cum Hæreticis irrita, dicta irritatione contraria consuetudine abrogatâ; præterquam quod nomen *Hæretici*, ut Castrop. l. c. Pont. in append. ad c. 46. L. 7. c. 1. Reginald. & alii, sumatur quandoque, & speciatim in can. 72. sextæ Synod. general. pro infideli. Sed neque facta contra legem habenda sunt pro infectis, ut habetur L. *non dubium. c. de ill. nisi lex illa irritet.*

Quest. 117. Quo jure illicitum & prohibitum sit matrimonium cum Hæreticis.

1. **R**esp. primò: Prohibitum & illicitum esse jure ecclesiastico constat ex citatis Conciliis, uti & ex c. *oportet. caus. 28. q. 1.* quod desumptum est ex Concil. Agath. c. 25. ubi dicitur; *Non oportet cum Hæreticis commiscere connubia*. Prohibitum quoque esse jure divino positivo, colligunt plures ex citatis verbis Apost. 2. ad Cor. 6. *Nolite jugum ducere cum infideli*, ut videre est apud Cornel. à Lapide, & Toletum in illum locum.

2. Resp. secundò: Jure naturæ illicitum est, dum adest periculum perversionis conjugis Catholicæ, vel malæ educationis prolium in hæresi, aut etiam gravium jurgiorum inter conjuges, quæ vix abesse possunt inter tales conjuges diversæ fidei. Pont. l. c. c. 2. per tot. Castrop. n. 8. Pirh. n. 165. cum communi & patet. Dum verò probabiliter & prudenter creditur abesse dictum periculum, non repugnat tale conjugium juri naturæ; siquidem lex illa naturæ fundatur in dicto periculo. Castrop. n. 10. Cönnick. d. 31. du. 3. concl. 3. & du. 26. n. 21. Pirh. l. c. & AA. communiter. Unde sequitur, quod

quod quoties periculum illud in aliqua provincia communiter cessat, neque cernitur adesse in matrimonio, de quo hic & nunc celebrando tractatur, posse licite sine ulla dispensatione illud iniri; quia in eo casu tam lex ecclesiastica quam naturalis, vetans iniri matrimonium cum hæretico cessat. Castrop. n. 11. Quod autem aliqui AA. Azor. *Tom. 1. Inst. mat. l. 7. c. 11. g. 5.* Sanch. *cit. d. 72. n. 5.* Gutt. *n. 7. Hurt. d. 24. d. 2. in fine &c.* tam generaliter pronuntiant; quod, si in regione aliqua vel regno hæretici & Catholici promiscue habitent, & religionem suam profiteri permittantur, ut in Germania, Polonia &c. licita esse talia conjugia; quia periculum perversionis & iniquæ educationis proles & rixosæ cohabitationis plerumque cessat, id, inquam, non placet; quia non plerumque cessat in iis etiam locis tale periculum, ut constat experientia, sed valde frequens est. Et esto, cesset plerumque, ac propterea lex ecclesiastica ibi non videtur obligare; quia tamen sæpe uno alterove casu adest illud periculum, adhuc lex naturalis obligabit ad illud vitandum non contrahendo talia matrimonia, ut rectè Laym. *l. c. n. 2. Pont. l. c. Pirh. n. 166. & Castrop. ipse cit. n. 10.*

3. Quod si etiam in locis, ubi Catholici non permittuntur, securè suam religionem profiteri, aliquibus concedatur hæc securitas à periculo perversionis rectaque prolium educatio adhuc autoritate privata non posse contrahi matrimonium cum hæretico, bene tamen accedente Pontificis dispensatione (quia tunc solum ex obligatione legis ecclesiasticæ abstinendum à tali conjugio) cenlet Castrop. n. 11. quandam autem hæc catholico concedatur securitas, prudentis relinquendum arbitrio examinatæ circumstantiis; & quidem inter magnos Principes sufficientem reputandam securitatem, si fidem dent juramento firmatam, maximè, si dantis fidem inter sit illius observatio, censet Castrop. ex Ponc. *in cit. append. c. 5. à n. 4.* Pari modo, dum dubium est, num hic & nunc adsit tale periculum, siue num sequi possent ista mala & incommoda, ad summum Pontificem, vel etiam ad Episcopum in Germania nostra spectare, rem examinare & contrahendi matrimonii licentiam dare, ait Laym. *l. c. n. 2.*

4. Resp. tertio: Sed neque ita jure naturæ illicitum esse tale matrimonium, etiam stante illo perversionis periculo (modò tamen obfirmato animo non consentiendi in illam perversionem illud celebretur) quin possit in pluribus casibus honestari ac licitum reddi; ut si ex tali matrimonio cum subjectione talis periculi magni fructus sperentur. V. G. multorum A catholicorum conversio, eorum tranquillitas status, & Ecclesiæ catholicæ non leve incrementum, tenet Castrop. n. 12. cum Ponc. *c. 6. n. 7.* quin & Pontificem debere tunc in lege sua ecclesiastica dispensare; cum periculum peccandi subire non ita sit intrinsecè malum, quin ex rationabili causa subiri

possit, ut doceri solet in *tract. de caritate*, & constat exemplis pluribus. V. G. Judithæ exponentis se periculo violandi castitatem. Estheris nubendo Assuero incurrentis periculum deserendi suam religionem. Non tamen videtur id dicendum, dum stante æquali periculo perversionis cum æquali vel etiam majore spe boni alicujus privati inde secuturi; V. G. conversionis alterius conjugis. Unde etiam ait Laym. *l. c.* tunc tandem summum Pontificem dispensativè id permittere posse, si in aliquo casu probabilis spes sit ex istiusmodi matrimonio longè majoris fructus spiritualis secuturi, ob quam incommoda illa permitti possint; quod tamen pererratum esse dicit; cum Seratio *de conjug. Catholic. cum heret. c. 2.* & Becano, *2. 2. c. 9. g. 5. du. 4. respons. 3.*

5. De cætero talibus matrimoniis non obstat, quò minus licite contrahi possint, quòd hæreticus recipiens & administrans Sacramentum matrimonii peccet, utpote obstant effectui gratiæ; non enim Catholicus contrahens cum eo cooperatur ejus iniquitati; cum possit hæreticus cum Dei gratia illud peccatum evitare; uti nec parochus Catholicus assistens tali matrimonio; quia assistit contractui per se licito. Castrop. n. 12. Ponc. *in cit. append. n. 9.* Neque obstat, quòd hæreticus credat matrimonium non esse Sacramentum; cum satis sit, quòd velit celebrare matrimonium, pro ut est ab Ecclesiâ receptum, quamvis ipse ex errore privato contrarium Ecclesiæ censeat; & hac ratione non exponit Catholicum periculo non suscipiendi Sacramentum. Castrop. *cit. n. 11. in fine.*

Quest. 118. An valeat pactum adjectum tali matrimonio Catholici cum Aatholico, ut pars liberorum nasciturorum educetur catholice; V. G. Filia sequendo matrem Catholicam; pars altera educetur in heresi; V. G. Filii sequantur patrem hereticum.

Resp. Tale pactum passim ab AA. censei irritum & impium; cum parentes teneantur omnes proles educare in vera religione, cui obligationi nunquam renunciare possunt. Laym. *l. c. n. 3.* Pirh. *b. 1. n. 167.* Tanner. *d. 8. de mat. q. 4. du. 5. n. 91.* qui tamen addit, & cum eo Pirh. *l. c. Krimer. in 4. decret. n. 1065.* in casu, quo contrahitur matrimonium cum hæretico licite, nimirum dum creditur per hoc multum promovendum bonum publicum, nec tamen spes sit maritum hæreticum permittendum proles omnes in fide Catholica educari &c. non videri illicitum in pactis conjugalibus talem apponere exceptionem, ut pars saltem aliqua liberorum educetur Catholice; salvo tamen semper jure matris Catholicæ, ut etiam ceteros liberos, quantum fieri potest, in vera religione instruere non intermittat.

§. III. De impedimento raptus.

Quest. 119. Quid sit raptus mulierum.

1. Resp. Raptus hic proprie est, quando mulier, cum qua prius nihil actum de matrimonio contrahendo, siue virgo, siue alia mulier, siue vidua, siue conjugata, modò ingenua sit, seu non serva, & honestè, hoc est, non impudicè vivens, libidinis cum ea exercendæ, vel etiam matrimonii contrahendi causâ abducitur per vim illatam fœminæ aut ejus parentibus aliisve, sub quorum potestate est. Ita ferè Pirh. *ad tit. de raptor. & incend. n. 1.* ex Fatim. *in pr. crim. p. 5. v. raptus. q. 145. n. 5. & 2.* Julio Claro. *v. raptus. n. 1.* Unde R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. 17.*

2. Infero primò, non committi raptus, si mulier sui juris & sub nullius potestate constituta sine vi & volens abducatur; rapere enim ex vi nominis importat vim & violentiam; non obstante *l. unic. c. de raptu Virgin.* ubi: incurri pœnas à raptoribus, siue volentibus siue nolentibus virginibus seu aliis mulieribus, tale facinus fuerit perpetratum; cum lex illa nitatur præsumptioni, quòd vis quædam importunis ac dolosis suasionibus sit mulieri illata. Sanch. *l. 7. d. 12. n. 9.* & ex eo Pirh. *n. 4.* Proceditque id ipsum (saltem in ordine, ut ordinaria raptoris pœna non incurratur) importunis precibus seu metu re-

I

verem-